DOI: 10.33270/02263101.8
УДК 340.11

**ВЛАСЕНКО Валерій***
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії, історії та філософії права Національної академії внутрішніх справ
03035, пл. Солом'янська, 1, м. Київ, Україна
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1287-9732;
**МИХАЙЛЕНКО Роман**
кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри теорії, історії та філософії права Національної академії внутрішніх справ
03035, пл. Солом'янська, 1, м. Київ, Україна
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1689-4382;
**ВЛАСЕНКО Федір**
кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії гуманітарних наук Київського національного університету імені Тараса Шевченка
01033, вул. Володимирська, 60, м. Київ, Україна
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-5272-9018

# Структурно-функціональна характеристика професійної правової культури

**Анотація**. У статті здійснено структурно-функціональний аналіз професійної правової культури як складного соціально-правового явища, що визначає якість та ефективність юридичної діяльності в умовах демократичної правової держави. Обґрунтовано актуальність дослідження професійної правової культури в контексті утвердження забезпечення прав і свобод людини. На основі структурно-функціонального, системного, аксіологічного, діяльнісного та герменевтичного підходів визначено внутрішню будову професійної правової культури, її сутність і функціональне призначення. Доведено, що професійна правова культура є цілісним утворенням, яке поєднує ментальні та праксеологічні компоненти. Визначено, що центральними елементами ментального блоку є професійна правосвідомість і професійно-правова спрямованість. Обґрунтовано, що професійна правосвідомість характеризується рівнем засвоєння правових цінностей, ідеалів та норм, відображає правові знання, ідеї, емоції та оцінки юриста. Схарактеризовано основні функції професійної правової свідомості: орієнтаційну, оціночну, регулятивну, інтегративну та ціннісно-нормативну. Професійно-правова спрямованість представлена як внутрішнє джерело професійного розвитку, що охоплює мотиваційний, емоційний, вольовий, когнітивний і рефлексивний компоненти та забезпечує формування стійкої орієнтації на доброчесне виконання юридичних обов'язків. Її функціональний зміст розкрито через мотиваційну, цілепокладальну та стабілізаційну функції. Праксеологічний аспект професійної правової культури описано через організаційно-правовий зміст юридичної діяльності та юридичну практику. Обґрунтовано, що організаційно-правовий зміст забезпечує цілісність та ефективність професійної діяльності, визначає статус і взаємодію її суб'єктів, функціональний аспект якого полягає в інституційному, координаційному та гарантійному впливі. Увагу зосереджено на юридичній практиці як формі реалізації права, критерію сформованості професійної правової культури та чиннику розвитку професійних навичок, цінностей і переконань юриста. Визначено основні функції юридичної практики: пізнавальну, виховну та оціночну, що забезпечують єдність теорії і практики та сприяють підвищенню рівня професійної правової культури.

**Ключові слова:** культура; професія; правова свідомість; юридична діяльність; юридична практика; професійна спрямованість.

**Історія статті:**
Отримано: 23.03.2026
Прийнято: 27.04.2026
Опубліковано: 29.05.2026

**Рекомендоване посилання:**
Власенко В., Михайленко Р., Власенко Ф. Структурно-функціональна характеристика професійної правової культури. *Філософські та методологічні проблеми права.* 2026. № 1 (31). С. 71–78. DOI: 10.33270/02263101.8

*Відповідальний автор

© Власенко В., Михайленко Р., Власенко Ф., 2026. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

## Вступ

В українській юридичній науці спостерігається стала активність щодо дослідження проблематики, пов'язаної з сутнісними властивостями права, принципами організації та функціонування держави, правами й свободами людини та громадянина, регулюванням майнових й особистих немайнових відносин, юридичною відповідальністю та ін. Нині не існує питань соціального правового характеру, які неможливо вирішити чи пояснити з позиції сучасного державоправознавства, змоделювати відповідні механізми, надавши їм наукового обґрунтування. Єдиною перепоною в цьому є суб'єктивний аспект, а саме компетентність і вмотивованість уповноваженого суб'єкта аналізувати ситуацію, формулювати відповідні завдання та безпосередньо їх виконувати, зокрема шляхом юридичної науково-практичної діяльності.

У правовій, демократичній державі юридична діяльність охоплює широкий спектр професійних дій (правотворчість, правозастосування, правосуддя, правоохорона, юридична освіта та наука тощо), спрямованих на забезпечення законності, захист прав та інтересів людини й громадянина, підтримку функціонування правових інститутів, покликаних забезпечити дію верховенства права.

У контексті зазначеного саме з'ясування структурно-функціонального аспекту професійної правової культури створює підґрунтя для глибшого, комплексного пізнання її змісту та сутності, впливу на свідомість і професійну поведінку. Зауважимо, що дослідження професійної правової культури зумовлене важливістю розбудови правової держави, утвердженням демократичних засад суспільного розвитку, формуванням людського капіталу в юридичній сфері.

На думку Ю. Лєбєдєвої (2020), рівень професійної правової культури залежить від рівня правової освіченості особи, уміння застосовувати правові знання на практиці, дотримання етичних норм і глибокого усвідомлення соціальної значущості професійної діяльності. В умовах трансформаційних змін у суспільстві, актуалізації демократичних цінностей і потреби в утвердженні верховенства права, дослідження професійної правової культури набуває особливої актуальності, адже сприяє формуванню високого рівня законності й стану правопорядку, є запорукою зміцнення правової держави та забезпечення стабільного правового розвитку у сфері прав людини.

Метою запропонованої статті є структурно-функціональний аналіз професійної правової культури, а також характеристика найважливіших для розуміння зазначеного явища категорій.

Зазначена мета зумовила виконання таких завдань, як: здійснення структурного аналізу елементів професійної правової культури та визначення функціонального призначення кожного з них.

## Матеріали та методи

Змістові особливості правової культури, наукові підходи до її розуміння та визначення ролі в правовому розвитку окреслює широке поле наукових розвідок у різних галузях наукових знань. Проблематика нашого дослідження полягає у визначенні внутрішньої будови професійної правової культури як сумарного явища, виявлення її потенційних можливостей впливу на сферу професійних відносин, на правову дійсність.

Методологічною основою дослідження є структурно-функціональний підхід, згідно з яким професійна правова культура є цілісною системою взаємопов'язаних елементів, кожен з яких виконує визначене функціональне призначення в процесі юридичної діяльності. У межах цього підходу поєднано структурний аналіз (виявлення елементного складу професійної правової культури) і функціональний (визначення ролі кожного елементу в забезпеченні ефективності правничої діяльності та реалізації верховенства права).

Застосування аксіологічного методу дало змогу розкрити ціннісні засади професійної правової культури, зокрема її орієнтування на права й свободи людини, справедливість, законність, професійну доброчесність і відповідальність. Цей метод надав можливість дослідити професійну правову культуру не лише як сукупність знань і навичок, а і як форму ціннісного освоєння правової дійсності.

Діяльнісний підхід використано для аналізу юридичної діяльності як практичного виміру професійної правової культури, що охоплює організаційно-правові форми діяльності та юридичну практику.

Системний метод забезпечив виявлення внутрішніх зв'язків між ментальними та праксеологічними складовими професійної правової культури.

Герменевтичний метод застосовувався для інтерпретації наукових доктрин, нормативних положень і правозастосовної практики з метою уточнення змісту професійної правової культури в умовах сучасної правової держави.

## Результати й обговорення

Посилення важливості юридичної професії в суспільному житті неодмінно вплинуло на появу наукових праць, у яких дослідженню професійної культури приділялася значна увага, зокрема поняттям: «культура думки», «культура розуму», «культура мислення», «культура свідомості», «практична культура». За Гегелем, культура є виявом і реалізацією світового розуму (світового духу), формами якого є мистецтво, релігія, наука та інші вияви людської діяльності. Розвиток культури напряму пов'язаний з утвердженням свободи людини, історія є творчою діяльністю людства, під час якої стихійний розвиток

суспільства перетворюється на усвідомлений порядок. Правосвідомість і мораль є основою правової діяльності, професійна поведінка сприймається через загальні уявлення про правову етику й культуру (Bubon, 2021).

У радянській правовій науці поняття «професійна культура» ототожнювалося з усвідомленим і відповідальним виконанням представниками юридичної професії норм Конституції та рішень правлячої партії. Згідно з цим підходом, перевага в розумінні зазначеної культури надавалася виконавській дисципліні, натомість залишалися поза увагою усвідомлення й переконаність служити суспільству шляхом втілення основоположних ідей справедливості, демократії, свободи та рівності. На думку Н. Ткачова (2012), саме в органічній єдності загальноосвітніх і спеціалізованих професійних правових знань, формування яких спрямовано не на формальне засвоєння, а на виховання поваги до прав і цивілізованого розвитку суспільства загалом, полягає та особливість, яку необхідно враховувати в процесі підготовки майбутніх працівників відповідної професії.

Неодмінно поняття професійної культури деталізується також через підходи до розуміння професії, зокрема: як великої групи людей, об'єднаних одним видом занять, трудовою діяльністю; професії як виду трудової діяльності, що визначається технічним поділом праці та його функціональним змістом; професії як якісної сторони людини, яка володіє конкретними вміннями, знаннями, досвідом й особистими якостями; професії як здатності виконувати роботи, які вимагають від особи певної кваліфікації, що визначається рівнем освіти та спеціалізацією, а також характеризує ставлення особи чи соціальної групи до своєї професійної діяльності. У такому сенсі професійна культура є показником якості володіння людей професією, що виникає на певному етапі інституалізації професії.

Як бачимо, категорія «професійна культура» є діалектичним синтезом понять «культура» і «професія». Компромісне розуміння терміну «культура» дає змогу схарактеризувати його не просто як об'єктивно існуючу дійсність, а передусім певну форму освоєння світу, специфічне ставлення людини до дійсності й до самої себе. Водночас культура є аксіологічним явищем, що є моральною здатністю окремого індивіда підпорядкувати себе загальнозначущим гуманістичним цінностям, які виходять за межі його індивідуальної самореалізації. Функціонування громадянського суспільства й правової держави потребує належного рівня правової культури особи та правової культури суспільства. Відповідною формою останньої є інституційна структура правової держави, а змістом – людина, її права, свободи та законні інтереси (Vlasenko, 2023).

Професія зазнає впливу культури, тобто є носієм культурних цінностей, а також впливає на визначення її специфіки. Людина за допомогою професійної діяльності створює культуру і, навпаки, за допомогою професіоналізації культура проникає у сферу праці. Цей процес є універсальною формою «окультурення» людської діяльності, набуття нею нових рис, якості, рівня, функцій і можливостей. Отже, культурний зміст професії виявляється через об'єкти, засоби та результати професійної діяльності, натомість професійна культура особи відображає об'єктивну професійну реальність, концепції професійного життя (ціннісні орієнтації, професійну мотивацію).

Згідно з енциклопедичним словником з культури, професійна культура зумовлює рівень та якість професійної діяльності, які залежать від соціально-економічного стану суспільства й сумлінності в опануванні певних знань, навичок конкретної професії та їхньому практичному використанні (Korinnyi, & Shevchenko, 2003). Подібну характеристику професійної культури також можна зауважити в енциклопедії освіти, де зазначено, що остання охоплює сукупність принципів, норм, правил, методів, які сформувалися історично, регулюють процес, діяльність людини, а основою зазначеної культури є знання та цінності, створені конкретною соціально-професійною групою та закріплені в традиціях її життєдіяльності (Kremin, 2008).

Зазначене додатково аргументує твердження Н. Миколаєнко (2014) про те, що професійна культура є складним, інтегративним соціально-психологічним утворенням, яке зароджується в системі соціальних відносин, визначає світоглядні орієнтири, ціннісні установки, рівень володіння професійними уміннями та загальну концепцію професійної підготовки фахівця.

Найбільш системно й комплексно проблематику професійної культури, зокрема філософсько-правові її аспекти, досліджував С. Сливка (2002), який запропонував розуміти її як різновид субкультури, що є мультикультурним явищем. Наприклад, професійна культура юриста, на думку вченого, як комплексне практико-прикладне явище містить низку елементів, зокрема: систему знань про складові професійної культури юриста, які мають бути властиві йому через їх іманентність правничій практичній діяльності (естетична, педагогічна, політична, правова, психологічна культури та ін.); правничу деонтологію як систему знань про формування почуття службового юридичного обов'язку; правничу етику як вчення про професійну поведінку юриста з погляду морально-етичних вимог. У контексті зазначеного Н. Саветчук (2022), виокремлюючи різні види професійної культури, дотримується думки, що домінантним чинником є саме специфіка професії. Наприклад, головною компонентою юридичної професії є правова культура, що визначається як система правових цінностей, які відповідають

рівню досягнутого суспільством правового прогресу. Професійна майстерність юриста визначається рівнем професійної культури, основними складовими якої є професійно-моральна та професійно-правова культура, що функціонують в єдності та взаємодії з політичною, естетичною, економічною та іншими культурами.

І. Зеленко (2006) професійну правову культуру визначає як субкультуру – підсистему «центральної» культури зі своїми ціннісними орієнтаціями, які формуються під впливом специфічних рис професійної діяльності. У такому розумінні професійна правова культура, як зазначає T. Roux (2021), має визначальний, хоча й неформальний вплив на тлумачення норм права й прийняття правових рішень. Попри спільність формальних джерел права та методів тлумачення в різних державах, саме національно й професійно зумовлені цінності, установки, типи праворозуміння та уявлення про «належне» надають юридичній діяльності характерної, локальної форми.

Якісний аналіз зазначених понять дає підстави стверджувати, що специфічні характеристики професійної правової культури залежать від специфіки завдань, функцій та особливостей конкретної юридичної професії. З огляду на це, професійну правову культуру доцільно визначати як складне соціально-правове явище, що відображає ступінь і характер складових правового розвитку суспільства загалом і суб'єктів професійної юридичної діяльності зокрема.

В юридичній науковій літературі до загальних структурних елементів професійної культури відносять професійні знання, професійні вміння та навички, професійний досвід, професійні інтереси, професійні ідеали, професійні цінності тощо. Разом вони створюють необхідну базу для належного виконання професійних обов'язків в умовах наявності складних суспільних відносин (Malyha, & Repetskyi, 2022). Відмінність, яка зумовлена особливостями професійної діяльності суб'єкта професійної культури, полягає в конкретному змісті кожного елемента.

На основі вже проаналізованих положень визначимо структурні елементи професійної правової культури. Важливе значення в дослідженні структури професійної правової культури належить професійній правосвідомості. Професійне становлення, рівень професійної культури майбутнього спеціаліста у соціосфері значною мірою зумовлені сформованістю його професійної правосвідомості, основою методології формування якої є загальнолюдські цінності – правові ідеали. Тобто доцільно формувати в особи не лише спеціалізовані професійні знання, а й сприяти вихованню правових ідеалів, переконань, що зумовлює цілеспрямовану професійну правомірну поведінку (Tkachova, 2012).

Взаємозв'язок між правовою культурою і правосвідомістю влучно окреслив Ю. Тодика (2001). На його думку, правова культура особи безпосередньо залежить від рівня її правосвідомості, тобто від того, наскільки глибоко засвоєні особою такі правові феномени, як цінність прав і свобод людини, цінність правової процедури під час вирішення юридичних конфліктів, цінність стабільного правопорядку тощо. Тому в основі професійної правової культури мають переважати загальнолюдські цінності як стрижень духовного світу особистості, що зумовлює цілеспрямовану професійну правомірну поведінку (Tkachova, 2012).

У такому разі правова свідомість відіграє системотворчу роль, адже є системою правових знань про закономірності державно-правової дійсності в межах конкретного соціокультурного середовища, фіксуючись у принципах і нормах права. Професійна правосвідомість для працівників юридичної спеціальності має визначальне значення й вирізняється високим рівнем, обсягом і глибиною правових знань, розумінням корисності, необхідності й справедливості застосування норм права. Правосвідомість відображає ціннісно-нормативну сферу особи, її правові ідеї, емоції, почуття, переживання, що формуються в результаті впливу на особу суспільно-правової дійсності та виявляються в процесі обрання варіантів правомірної поведінки, оціночному ставленні особи до результатів і мети своєї діяльності.

Отже, функціональний зміст правосвідомості як структурного елементу професійної правової культури полягає в: орієнтаційному впливі на особу, що формує уявлення юриста про зміст і призначення права, його соціальну цінність, орієнтує діяльність юриста на пріоритет прав людини; оціночному впливі – забезпечує оцінку правових явищ і власних професійних дій з позицій законності, справедливості та гуманізму; регулятивному – сприяє вибору моделей правомірної поведінки у професійній діяльності; інтегративному – поєднує правові знання, моральні переконання та професійний досвід; ціннісно-нормативному – закріплює етичні стандарти юридичної професії.

Також важливе значення в структурі професійної правової культури має професійно-правова спрямованість як внутрішнє джерело професійного розвитку й особистісного зростання будь-якого суб'єкта діяльності чи професійного колективу. Як зазначає М. Дідух (2021): «професійна спрямованість – це система емоційно-ціннісних ставлень, ієрархічна структура мотивів, які переважають і спонукають особистість до їх втілення в професійній діяльності». Досліджуючи професійну спрямованість як якість особистості, Н. Шевченко (2021) акцентує на таких компонентах професійної спрямованості, як: емоційний (ставлення до професії), мотиваційний (мотиви професійного вибору), вольовий (стійкість професійних намірів), рефлексивний (професійна

самооцінка) та когнітивній (знання та уявлення про професію, її особливості, функції, завдання, про себе як представника відповідної професії тощо).

Функціональний зміст професійно-правової спрямованості як структурного елементу професійної правової культури полягає в мотиваційному аспекті, що спонукає до доброчесного виконання юридичного обов'язку. Цілепокладальна функція визначає стратегічні орієнтири професійної діяльності; стабілізаційна – забезпечує стійкість професійних намірів та ідентичності юриста.

На підставі зазначеного можна стверджувати, що професійно-правова спрямованість вирізняється стійкою мотивацією до професійного праворозуміння, виконання юридичного обов'язку, поваги до права та доброчесної правореалізації, забезпечення правопорядку через усвідомлення значення й ролі юридичної професії в суспільстві.

Отже, професійна правосвідомість і професійно-правова спрямованість є центральними компонентами в структурі професійної правової культури та відображають елементи ментальної сторони суб'єктів юридичної професії, зокрема, правові переконання, цінності, уявлення, ідеї, моральні установки, що є інтелектуальним досягненням суспільства у сфері прав і свобод людини та громадянина, здійснюють мотиваційний нормативно-ціннісний вплив у процесі юридичної діяльності.

Праксеологічну сторону професійної правової культури доцільно проаналізувати, виокремивши такі структурні компоненти, як організаційно-правовий зміст юридичної діяльності та юридична практика. Організаційно-правовий зміст юридичної діяльності слід розуміти як сукупність норм, що визначають правовий статус, організацію, функціонування та взаємовідносини суб'єктів професійної діяльності, сенсом якої є захист прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина, забезпечення законності й правопорядку. Організаційно-правовий зміст, зазначає E. Cooke (2022), зберігає цілісність юридичної діяльності як особливого соціально-професійного механізму, поєднуючи різні правничі спеціалізації, організаційні форми через спільні цінності, функції та норми.

У такому контексті ключовим аспектом пізнання, у широкому значенні, є категорія «діяльність», що, на думку С. Гусарєва (2011), може застосовуватися як пояснюючий принцип або метод у процесі вивчення окремо взятої особи, професійного колективу, стану взаємодії між ними чи підрозділами, якості нормативної бази діяльності тощо. Серед цих питань вважливе місце належить організаційно-правовому змісту юридичної діяльності, адже його вивчення дає змогу зрозуміти гарантії захисту прав працівників і роботодавців та загалом їх правовий статус, основи законності в професійному середовищі, етичні норми поведінки в колективі, ціннісні орієнтації, професійні інтереси, мету та завдання, механізми регулювання трудових відносин. Інакше кажучи, організаційний зміст юридичної діяльності забезпечує реалізацію формалізованих професійних правил поведінки, водночас останні визначають організаційну побудову зазначеної професійної діяльності, що забезпечує ефективність роботи, професійну дисципліну й етичні стандарти, чітке усвідомлення та прийняття колективом мети професійної діяльності, узгодженість дій усіх учасників професійної спільноти.

Отже, функціональний аспект організаційно-правового елементу професійної правової культури полягає в: інституційному впливі, що визначає правовий статус і повноваження суб'єктів юридичної діяльності; координаційному – забезпечує узгодженість дій професійного колективу; дисциплінарному – підтримує професійну дисципліну й дотримання стандартів юридичної діяльності та гарантійному – створює умови для захисту прав учасників професійних відносин.

Юридичну практику як структурний елемент професійної правової культури пропонуємо розуміти як цілеспрямовану діяльність суддів, адвокатів, прокурорів, нотаріусів тощо, що спрямована на застосування норм права, вирішення юридичних конфліктів, забезпечення законності й правопорядку, а також є формою розвитку та існування права, відображає його дієвість у суспільстві. Юридична практика є ще одним елементом діяльнісного аспекту та водночас критерієм рівня сформованості професійної правової культури. Саме в юридичній практиці теоретичні знання, етичні принципи та цінності юриста перетворюються на реальні дії у сфері прав, свобод і законних інтересів суб'єктів права.

Юридична практика відіграє вирішальну роль у становленні та розвитку професійної правової культури юриста, адже саме в процесі практичної діяльності перевіряється надійність теоретичних знань, формуються професійні навички, цінності та правові переконання.

Зазначене дає підстави стверджувати, що напрями впливу юридичної практики найповніше розкриваються в таких функціях, як пізнавальна – поглиблює та конкретизує правові знання, дає змогу краще зрозуміти зміст норм права й особливості їх застосування, забезпечує єдність теорії та практики в юридичній діяльності; виховна – формує професійну етику, професійні цінності й відповідальність; оціночна – слугує критерієм рівня професійної правової культури.

## Висновки

На основі здійсненого аналізу професійну правову культуру можна визначити як складне, багатопланове соціально-правове явище, що характеризується ступенем і характером правового розвитку суб'єкта юридичної діяльності та наявністю її об'єктивних і суб'єктивних складових, що відрізняються специфікою завдань, функцій і зумовлюються особливостями юридичної сфери.

Встановлено, що професійна правова культура є цілісним структурно-функціональним утворенням, яке поєднує ментальні та праксеологічні компоненти й зумовлює якість юридичної діяльності. Кожен структурний елемент виконує самостійні функції, однак лише у взаємодії з іншими забезпечує досягнення мети юридичної діяльності.

## Подяки

Немає.

## Фінансування

Дослідження не фінансувалося.

## Конфлікт інтересів

Немає.

## References

[1] Bubon, T. (2021). Culture as the realization of reason in Hegel's reflections. *The place and role of G.W.F. Hegel's ideological heritage in European and world history:* proceedings of the International Scientific Conference (pp. 46-49). Kyiv: Lira-K. Retrieved from https://ela.kpi.ua/handle/123456789/47163

[2] Cooke, E. (2022). The working culture of legal aid lawyers: Developing a shared orientation model. *Social & Legal Studies*, 31, 704-724. DOI: 10.1177/09646639211060809

[3] Didukh, M.M. (2021). Professional orientation as a dynamic quality of personality. *Legal Psychology*, 1(28), 56-64. DOI: 10.33270/03212801.56

[4] Husariev, S.D. (2011). Activity-based approach in the structure of methodology of modern jurisprudence. *Almanac of Law*, 2, 29-33. Retrieved from https://nasplib.isofts.kiev.ua/

[5] Korinnyi, M.M., & Shevchenko, V.F. (2003). *Short encyclopedic dictionary of culture*. Kyiv: Ukraina.

[6] Kremin, V.H. (Ed.). (2008). *Encyclopedia of education*. Kyiv: Inter.

[7] Liebiedieva, Yu.O. (2020). Features of the formation of legal culture in Ukrainian society. *Politology Bulletin*, 84, 128-146. DOI: 10.17721/2415-881x.2020.84.128-146

[8] Malyha, V.A., & Repetskyi, V.M. (2025). Professional culture of an international lawyer: features of formation and content. *Law journal of Vasyl Stus Donetsk National University,* 2, 63-71. DOI: 10.31558/2786-5835.2025.2.7

[9] Mykolaienko, N.M. (2014). Professional culture: analysis of scientific research. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series "Pedagogy, Social Work"*, 32, 120-123. Retrieved from https://surl.li/dkcilx

[10] Roux, T.R. (2021). *The role of legal-professional culture in constitutional interpretation*. University of New South Wales. DOI: 10.2139/ssrn.3923923

[11] Savetchuk, N.M. (2022). The role of a lawyer's professional culture in legal practice. *Current problems of improving the current legislation of Ukraine,* 60, 257-268. DOI: 10.15330/apiclu.60.257-268

[12] Shevchenko, N.F. (2021). Research on the features of educational and professional attitudes in the structure of students' professional consciousness. *Psychological Journal,* 7(5) 17-25. DOI: 10.31108/1.2021.7.5.1

[13] Slyvka, S.S. (2002). Philosophical and legal problems of professional culture of a lawyer. *Extended abstract of Doctor's thesis.* Kharkiv.

[14] Tkachova, N.O. (2012). Professional legal culture, its content and role in the further civilized development of Ukraine. *Legal Bulletin. Air and Space Law*, 3, 154-158. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2012_3_32

[15] Todyka, Yu.M. (2001). *Constitutional foundations of legal culture formation*. Kharkiv: Raider.

[16] Vlasenko, V.P. (2023). The system-forming role of individual legal culture in the structure of modern civil society. *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology and Law*, 3, 125-128. DOI: 10.51547/ppp.dp.ua/2023.3

[17] Zelenko, I.P. (2006). Legal culture of internal affairs officers (general theoretical aspect). *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv.

## Список використаних джерел

[1] Бубон Т. Культура як реалізація розуму у роздумах Гегеля. *Місце та роль ідейної спадщини Г. В. Ф. Гегеля в європейській та світовій історії :* матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 12 груд. 2020 р.). Київ : Ліра-К, 2021. С. 46–49. URL: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/47163

[2] Cooke E. The Working Culture of Legal Aid Lawyers: Developing a Shared Orientation Model. *Social & Legal Studies*. 2022. Vol. 31. P. 704–724. DOI: 10.1177/09646639211060809

[3] Дідух М. М. Професійна спрямованість як динамічна якість особистості. *Юридична психологія*. 2021. № 1 (28). С. 56–64. DOI: 10.33270/03212801.56

[4] Гусарєв С. Д. Діяльнісний підхід у структурі методології сучасного правознавства. *Альманах права*. 2011. Вип. 2. С. 29–33. URL: https://nasplib.isofts.kiev.ua/items/05b2042f-6521-4862-83c2-591b90c474c4

[5] Корінний М. М., Шевченко В. Ф. Короткий енциклопедичний словник з культури. Київ : Україна, 2003. 384 с.

[6] Енциклопедія освіти / голов. ред. В. Г. Кремінь. Київ : Інтер, 2008. 1040 с.

[7] Лєбєдєва Ю. О. Особливості формування правової культури в українському суспільстві. *Politology bulletin*. 2020. № 84. С. 128–146. DOI: 10.17721/2415-881x.2020.84.128-146

[8] Малига В. А., Репецький В. М. Професійна культура юриста-міжнародника: особливості формування та зміст. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса.* 2025. № 2. С. 63–71. DOI: 10.31558/2786-5835.2025.2.7

[9] Миколаєнко Н. М. Професійна культура: аналіз наукових досліджень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. *Серія «Педагогіка, соціальна робота».* 2014. Вип. 32. С. 120–123. URL: https://surl.li/dkcilx

[10] Roux T. R. The Role of Legal-Professional Culture in Constitutional Interpretation. (September 14, 2021). University of New South Wales, 2021. DOI: 10.2139/ssrn.3923923

[11] Саветчук Н. М. Роль професійної культури юриста у правничій практичній діяльності. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України.* 2022. № 60 С. 257–268. DOI: 10.15330/apiclu.60.257-268

[12] Шевченко Н. Ф. Дослідження особливостей навчально-професійної установки в структурі професійної свідомості студентів. *Психологічний часопис.* 2021. Т. 7. № 5. С. 17–25. DOI: 10.31108/1.2021.7.5.1

[13] Сливка С. С. Філософсько-правові проблеми професійної культури юриста : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.12. Харків, 2002. 31 с.

[14] Ткачова Н. О. Професійна правова культура, її зміст та роль у подальшому цивілізованому розвитку України. *Юридичний вісник. Серія «Повітряне і космічне право».* 2012. № 3. С. 154–158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2012_3_32

[15] Тодика Ю. М. Конституційні засади формування правової культури : монографія. Харків : Райдер, 2001. 160 с.

[16] Власенко В. П. Системоутворююча роль правової культури особи в структурі сучасного громадянського суспільства. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2023. № 3. С. 125–128. DOI: 10.51547/ppp.dp.ua/2023.3

[17] Зеленко І. П. Правова культура працівників органів внутрішніх справ (загальнотеоретичний аспект) : автореф. дис. … канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2006. 20 с.

**VLASENKO Valerii**
PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory, History and Philosophy of Law of the National Academy of Internal Affairs
03035, 1 Solomianska Sq., Kyiv, Ukraine
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1287-9732;
**MYKHAILENKO Roman**
PhD in Philosophy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory, History and Philosophy of Law of the National Academy of Internal Affairs
03035, 1 Solomianska Sq., Kyiv, Ukraine
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1689-4382;
**VLASENKO Fedir**
PhD in Philosophy, Associate Professor, Head of the Department of Philosophy of the Humanities of the Taras Shevchenko National University of Kyiv
01033, 60 Volodymyrska St., Kyiv, Ukraine
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-5272-9018

# Structural and Functional Characteristics of Professional Legal Culture

**Abstract.** The article provides a structural and functional analysis of professional legal culture as a complex socio-legal phenomenon that determines the quality and effectiveness of legal activity in the context of a democratic state governed by the rule of law. The relevance of studying professional legal culture is substantiated in view of ensuring human rights and freedoms and forming human capital in the legal sphere. Based on structural-functional, systemic, axiological, activity-based, and hermeneutic approaches, the internal structure of professional legal culture is revealed, and its essence and functional purpose are defined. It is proven that professional legal culture is an integral formation that combines mental and praxeological components. The mental block includes professional legal consciousness and professional legal orientation, which perform orientational, value-normative, motivational, and regulatory functions in professional legal activity. The praxeological block encompasses the organizational and legal content of legal activity and legal practice, which ensure institutional orderliness, professional discipline, coherence of actions, and the implementation of legal norms. It is substantiated that each structural element of professional legal culture performs independent functions; however, only through their interaction is the main purpose of legal activity achieved. It is concluded that professional legal culture acts as an indicator of the state of the legal system and the level of law and order, and its development is a necessary condition for the effective functioning of legal institutions and the strengthening of the rule-of-law state.

**Keywords:** culture; profession; legal consciousness; legal activity; legal practice; professional orientation.